

Materiaalitehokkuuskokeilujen loppuraportti

Toteuttaja: Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastu

Ajalla: 1.4.2021-30.9.2021

1) Toteuttajan esittely

Lastu on toteuttanut lastenkulttuuri, taidekasvatus- ja arkkitehtuurikasvatustoimintaa erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa vuodesta 1993 lähtien. Yhdistys on alun perin perustettu tukemaan ja edistämään arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikasvatusta sekä rakennetun ympäristön arvostusta, ymmärtämistä ja vaalimista. Arkkitehtuurikasvatuksen tavoitteena on avata silmät omalle ympäristölle, kasvattaa juuret arvostamaan omaa arkista ympäristöä ja huolehtimaan omasta ympäristöstä.

Työtä tehdään suunnittelemalla ja toteuttamalla taidelähtöistä toimintaa: työpajoja, kerhoja, leirejä, projekteja, avointa perhetoimintaa, opetushankkeita, koulutusta, näyttelyjä, tapahtumia sekä tuottamalla arkkitehtuuri- ja taidekasvatusmateriaalia.

Lastun tavoitteena on lisätä taiteen saavutettavuutta ja saatavuutta. Lastun työssä on keskiössä maaseutu- ja haja-asutusalueet. Osallistujat pääsevät tekemään käsillä sekä aistimaan ja kokemaan kehollaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja taiteen lajeja, keskiössä kierrätys- ja luonnonmateriaalit.

Lastussa on työntekijöinä rautainen osajien joukko. Joukosta löytyy eri taiteen- ja toiminta-alojen asiantuntemusta, monitaiteisuutta sekä taiteen ja kulttuurin soveltavaa osaamista, mm. sanataide, media, musiikki, draama, lastenkulttuuri, arkkitehtuurikasvatus, ympäristökasvatus, kulttuuriperintö, kädentaidot.

Lastu on pitkän linjan kestävän kehityksen toimija, jolla on kestävän kehityksen suunnitelma ja neljällä työntekijällä on ympäristökasvattajan erikoisammattitutkinto. Lastun intohimona on kehittää ja muuttaa ympäristöä paremmaksi pienin askelin kerrallaan.

2) Kokeilun tavoitteet

Kokeilun tavoitteena oli selvittää lähialueen yritysten hyödyntämättömiä materiaaliavirtoja ja koota löytyneistä virroista materiaalipaketteja esim. koulujen, varhaiskasvatuksen ja harrastustoiminnan käyttöön.

Paketit koostuvat tietyistä lajitellusta, laatutarkastetusta ja mahdollisesti esityöstetystä materiaalierästä tai tietyistä materiaalilajitelmasta kädentaito-ohjeineen. Paketti voi sisältää tarvittavat kierrätys/luonnonmateriaalit, ohjeistuksen, kirjavinkit johdantoa varten sekä listan paikan päällä tarvittavista välineistä (kuten sakset, liimat tms.) Pakettien suunnittelussa otetaan huomioon myös tarvittavat kierrätetyt pakkausmateriaalit ja niiden koot ajatellen toimitustapoja.

Kuvissa hukkamateriaaleja Lapinlahden Koneistukselta, Varpukkeelta ja Micare Linelta

Lastu käyttää toiminnassaan pääasiassa kierrätettyä materiaalia sekä luonnonmateriaaleja. Päivähoidosta ja kouluista saadun palautteen perusteella kierrätysmateriaalin käyttöön on herätty, mutta usein päädytään silti uusiin materiaaleihin koska niiden hankinta koetaan selkeämmäksi ja helpommaksi. Aina kierrätysmateriaalia ei edes hoksata ajatella vaihtoehtona. Tavoitteena on avata lasten ja nuorten sekä heidän kanssaan työskentelevien silmiä yhä monipuolisempaan kierrättämiseen ja kierrätysmateriaalin hyödyntämiseen.

Kokeiluhankkeen tavoitteena työstää myös ”Lastu-kauppa”, eli yritysten ja kotitalouksien kierrätysmateriaalit nostetaan helpoksi ja houkuttelevaksi hankintavaihtoehdoksi koulujen ja päiväkotien suosimien askartelutukkujen rinnalle.

3) Kokeilun toteutus

Kokeilussa kartoitettiin ja kerättiin Pohjois-Savon alueen yritysten hukkamateriaalivirtoja, jotka sopivat taide- ja kädentaitotyöskentelyyn ryhmien kanssa. Materiaalia kerättiin mm. Lapinlahden Koneistukselta, Varpukkeelta, Keitele Forestilta, Puun Laitilta, Lapinlahden kirjakaupalta, K-market Ruokamestarilta, Tuulikselta, Micare Linelta, Taidemuseo Eemililtä sekä Lapinlahden kunnalta.

Materiaalista suunniteltiin ja työstettiin tarvike- ja materiaalipaketteja monentyyppistä kädentaitotyöskentelyä ajatellen. Materiaaleja testattiin myös käyttäjien (mm. päiväkotiryhmän) kanssa.

Kuvissa Keitele Forestin hukkamateriaalia ensin paikan päällä kuvattuna sekä täsmämittaiseksi ulkorakennuspalikkasarjaksi työstettynä kohderyhmän käytössä.

Kuvissa Micare Linen messurekvisiittamateriaalia sekä Varpukkeen leikkuuylijäämävanua varastoituna sekä varhaiskasvatuksen kädentaitotyöskentelyyn hyödynnettäessä. (Kuvassa syntymässä lapsen itse suunnittelema ja pujotellen koristeleva keppikala.)

4) Kokeilun tulokset

Kokeilussa syntyi sekä tarvike-eriä että materiaalipaketteja täysin valmiiksi tuotteiksi Lastukauppaan. Kehitettävänä on lisäksi paljon aihioita, jotka pienen testailun jälkeen ovat valmiita myyntiin.

Lastun oma verkkokauppa toteutetaan WordPress-julkaisujärjestelmän lisäosalla nimeltä WooCommerce. Verkkokauppa integroidaan teknisesti Lastun verkkosivuston yhteyteen ITC-Solution Group Oy:n palvelintilalle. Kaupan osoite tulee olemaan <https://lastu.fi/kauppa>.

Tavallisten tuotteiden myynnin lisäksi mukaan tulee mahdollisuus varata majoitusta tai kurseja tietyille ajankohdille. Aikarajallisten tuotteiden myynti ja kalenterinäkömä toteutetaan erillisellä WooCommercen maksullisella lisäosalla.

Kauppa on tarkoitus ottaa käyttöön kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan normaalien tuotteiden myynti. Toisessa vaiheessa kaupan yhteyteen pyritään saamaan myös majoituksen ja kurssien varaukset sekä tilavarausten hallinta laskutuksineen.

Lastu-kauppa

Lastu-kaupasta voi tilata kierrätysmateriaaleja monipuoliseen kädentaito- ja taidetyöskentelyyn. Mm. varhaiskasvatuksen, koulujen ja erilaisten harrastusryhmien käyttöön sopivat valmiit materiaalipaketit ohjeineen.

Lastu-kaupan materiaalit ovat pohjois-savolaisten yritysten ylijäämä- ja hukkamateriaaleja, ja valikoima täydentyy materiaalivirtojen mukaan.

Käytämme myös pakkausmateriaaleina kierrätysmateriaaleja.

Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastu valittiin keväällä 2021 yhdeksi KESTO-hankkeen Materiaali-tehokkuuskokeilujen toteuttajaksi, ja Lastu-kauppa on toteutettu pilotissa.

Lisätietoa KESTO-hankkeesta:
<https://kestosavo.fi/hanke-esittely/>

Heijastava koriste

20,00 €

Labyrinttipeli

8,00 €

Muovipuolat

Napit

- 5) Arvio kokeilun onnistumisesta (plussat ja miinukset)
Kokeilu onnistui hyvin. Kehitystyöhön osallistuneet yhteistyökumppanit ovat suhtautuneet hukkamateriaalin uudelleenkäyttöön ja jatkojalostuksen kehitystyöhön erittäin innostuneesti ja yhteistyö jatkuu aktiivisena. Haaste on materiaalin työstämisen hitaus.
- 6) Arvio kokeilun ilmastovaikutuksesta
Kokeilun tarkkoja ilmastovaikutuksia on mahdotonta arvioida, mutta uuden ja turhaan tuotetun askartelumateriaalin korvaaminen hukkamateriaaleilla ja sen mahdollistaminen isomprienkin ryhmien käyttöön on merkittävä ilmastoteko. Merkittävää on myös ympäristökasvatustyö, joka avaa niin varhaiskasvattajien, opettajien kuin lastenkin silmiä kestävämmän arjen mahdollisuuksiin.
- 7) Yhteenveto kokeilun tuloksista
Kokeilussa edettiin suunnitellusti Lastu-kaupan perustamiseen saakka, joten materiaalipaketit konkretisoituivat ja myös niiden toimitukseen liittyvät asiat (mm. pakkausmateriaalit) mietittiin. Jo etukäteen tiedossa ollut haaste on materiaalin työstämisen hitaus, joka on merkittävä asia taloudellisuuden kannalta. Testailua hintatason ja työstämiseen kuluvan ajan kanssa tehdään siis edelleen tiiviisti.

Kokeilun ansiosta ylijäämä- ja hukkamateriaalin hyödyntäminen taide- ja kädentaitotyöskentelyssä on astunut huiman askelen eteenpäin ja kehitystyö myös aitojen käyttäjäryhmien kanssa on päässyt hyvään alkuun.